

Крім того, на контрактній основі налагоджені партнерські відносини між космічними й комунікаційними службами «Boeing» і корпорацією «Siemens» з метою встановлення та обслуговування систем виявлення вибухових речовин у 438 комерційних аеропортах США [6]).

Власне, визначення «авіаційної безпеки» (її технічної складової із забезпечення належності літального апарату під час виробництва та експлуатації) – видове та охоплюється родовим поняттям «безпеки».

Література

1. Coito E. Air Transport. Civil Aviation Security / Esteban Coito. «Fact Sheets on the European Union». 2019. URL: [https://drive.google.com/uc?export=download & confirm=no_antivirus&id=1PH5jto0VRX1XS_Se6Dh2om9j572HZnS](https://drive.google.com/uc?export=download&confirm=no_antivirus&id=1PH5jto0VRX1XS_Se6Dh2om9j572HZnS).

2. Annex 19 «Safety Management» (Second Edition) / «ICAO». 2016. URL: https://drive.google.com/uc?export=download&confirm=no_antivirus&id=178IjdwNCs70ZRYxi8xmEVX5Fi5XaQowT.

3. Гафаров З.М., Алієв Е.А. Застосування сучасного міжнародного транспортного права в Азербайджанській Республіці. Москва: ОЛМА-ПРЕС, 2002. 352 с.

4. Annex 17 «Security» (Ninth Edition) / «ICAO». 2011. URL: https://drive.google.com/uc?export=download&confirm=no_antivirus&id=1k36osxRgxE1Rtdw5f1wrC5dANiYX4gNx.

5. Safety vs. Security: Is there a difference? / «NATA Compliance Services (NATACS)». 2018. URL: <https://info.natacs.aero/blog/safety-vs.-security-is-there-a-difference>.

6. Aviation Safety and Aviation Security / «Boeing Commercial Airplanes». 2002. URL: <https://boeing.mediaroom.com/2002-07-19-Aviation-Safety-and-Aviation-Security>

УДК 343.627(043.2)

Січинська Ю.М., студентка,
Хмельницький університет управління та
права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, Україна
Науковий керівник: Плисюк Н.М., к.ю.н., доцент

ЕКСПЛУАТАЦІЯ ДІТЕЙ. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІД ЕКСПЛУАТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Перш за все, хочеться зазначити, що в нашій країні уже закріплена основна нормативна база для захисту прав дітей. Її утворюють як міжнародні договори, ратифіковані ВРУ, так і

положення національного законодавства. Одним із них є Кримінальний кодекс України (далі ККУ). Саме з метою захисту основних прав та свобод дітей, а також охорони дитинства, у ст. 150 ККУ було встановлено кримінальну відповідальність за експлуатацію дітей.

Конституція України визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Попри те, що тут не згадується вираз «дітей», дане положення слугує основою для захисту дітей від експлуатації. У статті 28 додається, що «ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню» [1].

Дані положення конкретизуються у статті 150 ККУ. Закріпивши на законодавчому рівні у ст. 150 КК суспільно небезпечне діяння – експлуатація дітей, законодавець безпосередньо у цій статті не надав його нормативного тлумачення.

Термін «експлуатація» (від франц. exploitation – використання, одержання вигоди) в словниках тлумачиться як: 1) привласнення результатів чужої праці власником засобів виробництва [2, с. 235]; 2) привласнення одними людьми продуктів праці інших людей, засноване на приватній власності на засоби виробництва [3, с. 462]; 3) систематичне використання людиною продуктивних сил (родовищ корисних копалин, залізниць, машин і т.ін.) [3, с. 462].

Щодо «трудої експлуатації», то у нашому законодавстві відсутні положення, що визначають дану категорію. У науковій доктрині його зазвичай визначають, як суспільно-небезпечне, протиправне, винне діяння яке полягає у використанні праці дітей, які не досягли віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування, шляхом введення їх в оману, із застосуванням насильства, за допомогою обіцянок чи будь-яких інших дій з метою отримання прибутку чи задоволення інших потреб.

Відповідно до законодавства України, прийняття на роботу допускається з шістнадцяти років, також за згодою одного з батьків або особи, що його замінює,- з п'ятнадцяти, а за сукупністю інших, крім такої згоди(наприклад для виконання легкої роботи, що не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час) – з чотирнадцяти років [4].

Важливим аспектом захисту прав дитини від експлуатації є встановлення Сімейним кодексом України можливості позбавлення батьківських прав. Батьки зобов'язуються виховувати своїх дітей, піклуватися про їх здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання. Батьківські права не можуть здійснюватися

всупереч інтересам дітей. Забороняються фізичні покарання дитини батьками, а також застосування ними інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини. А також даною статтею забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини. Мати, батько, якщо вона, він вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва, можуть бути позбавлені судом батьківських прав [5].

Також необхідно відмежувати від експлуатації дітей такі злочини як: втягнення неповнолітньої дитини у жебрацтво, який кваліфікується за ст. 304 КК України, та використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, який кваліфікується за ст. 150-1 КК України. Поняття «втягування» згідно з тлумачним словником має наступні значення: введення когось або чогось силою, примушування до входу, зваблення, заманювання, заплутування, примушення взяти участь, дозволяння втягнути себе [6, с. 369]. Поняття «використання» у цьому ж словникові тлумачиться «як утримання для користування» [7, с. 86]. Тобто ці поняття розглядаються як самостійні.

Національне законодавство покладає завдання захисту дітей на безліч органів відповідно до сфери їх діяльності, в тому числі й правоохоронні. У статті 2 Закону України «Про Національну поліцію» наведено перелік завдань: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [8].

Українське законодавство досить ґрунтовно зобов'язує державні органи та посадових осіб відповідно до їх компетенції допомагати дитині реалізовувати та захищати свої права та інтереси.

Отже, виходячи з наведеного вище, можна зробити висновок, що гуманний розвиток дітей у суспільстві можливий при наявності ефективного законодавства та соціального захисту. Саме тому, національне законодавство спрямоване на закріплення ідей сім'ї, гуманізму, цивілізованого суспільства, поваги та терпимості. На нашу державу покладений обов'язок піклуватись про підростаюче покоління і вона виконує його шляхом прийняття ряду правових актів, покликаних здійснювати послідовний та всебічний захист прав дітей та підлітків нашої країни. Одним із яких є передбачення відповідальності за даний злочин у ККУ. Національне законодавство розвивається, постійно оновлюючись та удосконалюючись, відповідно до потреб суспільства. Існують у ньому і певні недоліки,

які можна усунути, але держава на законодавчому рівні робить усе можливе, щоб захистити дітей від протиправних посягань.

Література

1. Конституція України: прийнята Верховною Радою України 28 черв. 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Словник української мови: [в 11-ти т.] / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; [ред. кол.: І.К. Білодід (голова) та ін.]. Київ: Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 1: А-В / [ред.: А.А. Бурячок, Г.М. Гнатюк, П.Й. Горецький, Н.І. Швидка]. Київ: Наук. думка, 1970. 799 с.; Т. 2: Г-Ж / [ред.: П.П. Доценко, Л.А. Юрчук]. Київ: Наук. думка, 1971. 550 с.

3. Орлеан А.М. Кримінально-правове забезпечення в Україні охорони людини від експлуатації: монографія. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2014. 456 с.

4. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квіт. 2001 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Соціально-економічні причини насильства в сім'ї в Україні: аналіз проблем та шляхи запобігання (матеріали за результатами соціального опитування). Київ: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. 144 с.

6. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка: современное написание: в 4 т. Т. 1. А–З. Москва: АСТ; Астрель, 2003. 1158 с.

7. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка: современное написание: в 4 т. Т. 2. И–О. Москва: АСТ; Астрель, 2003. 1158 с.

8. Про Національну поліцію: Закон України від 3 лип. 2020 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.

УДК 343.346(043.2)

Стась М.Е., Дарієнко В.В., студенти,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
Науковий керівник: Степаненко О.В., к.ю.н.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В СТАНІ СП'ЯНІННЯ АБО ПІД ВПЛИВОМ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ, ЩО ЗНИЖУЮТЬ УВАГУ ТА ШВИДКІСТЬ РЕАКЦІЇ

Нагальною проблемою сьогодення є дорожньо-транспортні пригоди з летальними наслідками за участю водіїв у стані сп'яніння. Хоча відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення і передбачено досить великі штрафи, громадяни